No. 1729 — Zaterdag 17 Februari 1917. — 34ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50: voor elken regel meer 7½ cts.

Hoedennijverheid.

Koloniaal Verslag.

Verschillende omstandigheden die in 1914 als belemmerend voor den vooruitgang van de hoedennijverheid moesten worden beschouwd, en waarop reeds in het vorige verslag is gewezen, hebben zich in 1915 in nog hoogere mate doen gelden, zoodat het bedrijf niet die vlucht heeft kunnen nemen, die redelijkerwijze kon verwacht worden.

Naar de Vereenigde Staten van Noord-Amerika zijn uit Curaçao en de andere eilanden uitgevoerd 72,068 dozijn hoeden ter waarde van $ 155,404 of f 388,510, en naar Porto Rico 84 dozijn ter waarde van $ 1318 of f 3292,50.

In 1914 werden uitgevoerd 132,745 dozijn strooboeden ter waarde van f 488,482 tegen in 1915 123,905 dozijn ter waarde van f 441,725, zoodat er 8840 dozijn minder werden uitgevoerd met eene geringere waarde van f 46,757.

Deze vermindering is het gevolg van den afgenomen uitvoer naar de Vereenigde Staten van Amerika en naar Engeland, van de lage prijzen der stapelhoeden en voorts van de omstandigheid, dat er in het geheel geen uitvoer is geweest naar Frankrijk en Duitschland.

Onder die omstandigheden is er reden om zich nog te verheugen over de uitvoercijfers.

Als verblijdend moet ook worden beschouwd de toeneming van den uitvoer naar Nederland. Terwijl in 1913 geen uitvoer heeft plaats gehad en in 1914 slechts voor een bedrag van f 70 werd uitgevoerd, werd in het afgeloopen jaar voor een waarde van f 4800 uitgevoerd.

Reden tot tevredenheid schenkt het feit, dat volgens de consulaire aanteekeningen, zooals hiervoren is vermeld, naar Porto Rico, eene plaats, die zelf zooveel hoeden voortbrengt, 84 dozijn werden uitgevoerd voor eene gemiddelde waarde van f 39 per dozijn of van f 3,25 per stuk.

Op de uitvoerstaten komen ook vrij veel hoeden voor, die uit lataï stroo gevlochten zijn, van welke hoeden de waarde zeer laag moet worden gesteld, als men nagaat dat daaronder ook hoeden gevonden worden tegen prijzen van f 1,50 en minder per dozijn. Bij de bepaling van den gemiddelden prijs per dozijn van de in het geheel, d. i. met inbegrip van de zoogenaamde Panama-hoeden, uitgevoerde hoeveelheid, komt de voormelde omstandigheid ten nadeele van den prijs per eenheid van de laatstbedoelde hoeden. De uitvoer van lataïhoeden geschied meestal naar Cuba, Columbia en Panama.

Niet gering zijn de vorderingen, die het bedrijf in het afgeloopen jaar gemaakt heeft, wanneer daarbij niet uit het oog wordt verloren, dat men dikwijls te kampen heeft gehad met gebrek aan goeden vlechtvezel en dat de afzet met moeilijkheden gepaard is gegaan.

Het vlechten van fijnere hoeden werd meer algemeen beoefend, niet alleen in het stadsdistrict, maar ook in de buitendistricten van Curaçao. De omgeving van Santa Rosa belooft een der voornaamste middelpunten voor het bedrijf te worden.

Ook op Bonaire, voornamelijk in het dorp Rincon, alwaar het bedrijf vroeger niet werd uitgeoefend, zijn de vorderingen zeer in het oog vallend.

De in het vorige verslag aangestipte beweegredenen, die de bevordering van de nijverheid in den weg stonden, hebben ook in het afgeloopen jaar hare verdere ontwikkeling tegengehouden; toch vindt zij meer en meer ingang bij de bevolking.

Op de lagere scholen op St. Martin werden zes leergangen geopend, terwijl op Rincon (Bonaire), een leergang voor volwassenen in het leven werd geroepen.

Deze leergangen hebben bevredigende uitkomsten gegeven en het bezoeken daarvan heeft niets te wenschen overgelaten. Dit was ook het geval met de meeste der reeds bestaande leergangen.

Over den betoonden ijver kan over het algemeen met lof worden gewaagd. De gemaakte vorderingen waren op vele scholen zeer goed; op sommige echter minder gunstig dan mocht worden verwacht, hetgeen voornamelijk daaraan te wijten is, dat er op die scholen te weinig tijd aan het onderwijs besteed werd.

Aan zeven leerlingen werden bewijzen van goed volbrachte studie afgegeven.

Op den leergang op Pietermaai is er eene opleiding tot hoofdvlechtster.

De hoedanigheid van het vlechtstroo uit Maracaibo is niet verbeterd; bovendien was het dikwijls niet te verkrijgen. Voorts is de verwachting, dat het benoodigde stroo uit Suriname zou kunnen worden betrokken, niet vervuld. Uit monsters van in die kolonie verkregen stroo zijn hoeden in verschillende hoedanigheden gevlochten. Deze zullen naar Amerika en Europa ter beoordeeling worden gezonden, wanneer de tijdsomstandigheden voldoende verbeterd zullen zijn. Met bevredigende uitkomsten werden proeven genomen met het bleeken van verschillende stroosoorten uit Suriname.

Moderne aanslagen op het Christelijk Huwelijk.

Helaas, waartoe verdwalen de geesten!
Vondel. Lucifer.

Wat overheerlijk beeld heeft de goddelijke openbaring in het Boek der boeken, de H Schrift, ons geteekend van den oorsprong van het menschelijk geslacht.

Voortgekomen uit Gods scheppende hand, zien wij daar vóór den Schepper der wereld het eerste bruidspaar, blinkend nog in ongerepten luister van erfrechtvaardigheid. En de eeuwige Hoogepriester wijdt en zegelt hun heilig echtverbond en van Zijn lippen klinkt als eerste, rijkste bruidszegen Zijn machtwoord. „Crescite et multiplicamini, Groeit aan en vermenigvuldigt u en vervult de aarde."

Grootsch, geheimnisvol, wonderbaar woord!

Tolk van des Heeren wil, tolk van Zijn heilig gebod, doch tevens voor den mensch hoogverheven adelbrief, hem mededeelende iets Scheppers scheppingskracht.

En als later, na eeuwenlang gezucht om droeven zondenval, de Langerwachte der volkeren herstellen komt „al wat in Adam was verloren," dan toont de Godmensch Jezus Christus als Redder ook hierin zijn copiosa redemptio, zijn „overvloed van verlossing," dat Hij het verbasterd huwelijksideaal niet alleen in oorspronkelijke eere herstelt, doch het met nieuwen luister omgloriet, het verheffende tot een heilig en heiligend Sacrament, tot symbool en afbeeldsel Zijner heilige, onvergankelijke liefde jegens Zijne uitverkoren Bruid, de Kerk.

In vernieuwden en verhoogden luister straalt sindsdien om het voorhoofd van het christelijk echtpaar de heilige bruidkrans, door den Verlosser zelf gevlochten.

Helaas, dat de vijanden van Christus, en niet het minst de profeten van het nieuwheidendom onzer dagen dien luister gedurig trachten te verduisteren! Helaas, dat hun handlangers en apostelen steeds driester en driester de misdadige hand durven uitsteken naar dien krans, om hem heiligschennend weg te rukken van het hoofd der christen echtelieden!

En dat zelfs in deze hoogernstige tijden van wereldschokkende rampen!

In plaats dat het, trots zijn uiterlijke beschaving, toch inwendig zoo diep verdorven Europa tot beter inzicht en boete geraakte door de geweldige straffen, waarmede Gods tuchtigende hand het gedurig kastijdt, komen telkens nieuwe teekenen van zedenverderf de wankele hoop op een algemeene volkerenbekeering meer en meer schokken.

Onder het huichelachtig voorwendsel van herstel der door den oorlog zoo deerlijk ontredderde maatschappij worden nu weer nieuwe, schandelijke aanslagen gesmeed tegen de hoogheilige, voor Kerk en Maatschappij zoo gewichtige instelling van het christelijk huwelijk, aanslagen, welke tevens dienen gebrandmerkt te worden als gruwelijke aanrandingen der hooge vrouweneer.

Na deze inleidende woorden vervolgt dan de Eerw. Pater M. Stoks in *De Tijd*:

Reeds lang zoeken de door den krijg jammerlijk ontvolkte landen van Europa naar oplossing van het aldoor sterker zich opdringend bevolkingsprobleem, op wat wijze n.l. de leeggevallen plaatsen van mannen aan te vullen.

In Frankrijk heeft nu het Parijsche blad: „Le Rappel" het niet beneden zich geacht in artikel: „Het redmiddel" zonder blikken of blozen te durven voorstellen: „die invoering der polygamie in Frankrijk." Om het gebrek aan geboorten na den oorlog aan te vullen, dat Frankrijk anders noodwendig ten ondergang moet voeren, gronde men — zoo durft „Le Rappel" voorslaan — families, bestaande uit één man en meerdere vrouwen. En in deze schandelijke terugzinking naar het lage peil van heidensche of barbaarsche tijden, in deze gruwelijken aanslag op de vrouweneer, door het Christendom na eeuwen van heidensche of barbaarsche verguizing in vollen luister hersteld, ziet het Parijsche blad noch iets onzinnige, noch iets onzedelijks.

Helaas, waartoe verdwalen de geesten!

En dat ook elders dezelfde paganistische opvattingen opdoemen, bewijst volgend bericht, dat we niet zonder groote ergernis aantroffen in het weekblad „De Haagsche Post" van 8 Jan. 1916. Onder het opschrift: „Bigamie op komst?" lazen we daar, overgenomen uit „Star", Indianopolis:

Reeds vóór den oorlog bedroeg het excedent van vrouwen over mannen in Duitschland 845,661, in Frankrijk 645,211 en in Groot-Brittannië 1.927,000, totaal ongeveer 3,400,000. Door den oorlog is dit cijfer met 2 à 3 millioen vermeerderd. Wat zullen die landen doen? Dienen zij geen speciale wetten te maken, waarbij polygamie door den Staat min of meer zal worden erkend en geregeld?

Ook in andere landen, bijv. in Oostenrijk aarzelt men niet, door modern-heidensche oplossingen van het ernstig bevolkingsprobleem de heilige instelling van het huwelijk aan te randen en te verguizen. Als middel om in het gebrek aan geboorten te voorzien, sloeg daar bijv. het tijdschrift „Die Brüke" voor, de buitenechtelijke geboorten te bevorderen en te wettigen.

Ziehier tot welke gevolgtrekkingen een beschaving-zonder-God vervoert. Sommige uitdrukkingen zijn echter zóó grof, dat we uit eerbied, onzen lezers en lezeressen verschuldigd, ons wel wachten de barre voorstellen, in „Die Brüke" gedaan, hier in hun geheel te vertolken, terwijl wij vooraf reeds verschooning vragen, indien we noodgedwongen hun kiesch gevoel mochten kwetsen:

De vraag, hoe eene daling van het geboorte-cijfer is tegen te gaan, wordt dus een vraag, hoe een zoo groot mogelijk getal vrouwen voor het „Geburtengeschäft" kan benut worden. Voor een blijvende vereeniging van man en vrouw zal na den oorlog wel gebrek aan mannen zijn, voor een voorbijgaande zeker niet. Voor degenen voor wie de bevolkingstoename van het grootste gewicht is: Regeering, Kerk en de grootkapitalisten, vertegenwoordigers der landbouwindustrie, is het daarom van het grootste belang, dat het „Gebärgeschäft" niet beperkt worde tot de vrouwen, die zich blijvend met hun man verbonden hebben.

Het walgt ons, nog verder weer te geven, hoe het blad zijn schandelijke aanslag op huwelijk en vrouweneer wijders beschrijft. Het onderscheid tusschen de moeder en haar, die door een heiligschennenden aanslag op het moederschap zich juist dien eerenaam onwaardig maakte, wil het zien opgegeven, en weggewischt de schandvlek, welke voor een christelijk oog een buiten-

Curaçaosche Ditjes en Datjes.

Nu kan ik me toch waarempel geen beginnetje vinden.

Vreemd, daar heb ik anders nog geen last van.

Blanco vel is overdekt met mannetjes met waterhoofden en spille beenen, maar om van die futuristisch aangelegde penkrassen nu eens cliché's te laten maken, daar kan ik de Amigoe-redactie toch niet voor vinden.

Weg dus, geesteskinderen-mijn, verdwijn met doorgescheurde lijnen, beenen en haarbossen in 't teenen graf der prullen.

We hebben hier een stuk of 12 typhuskindertjes.

Zijn allemaal aan de beterhand.

Die typhusbaccil schijnt 't vooral gemunt te hebben op San Willibrordo en 't bijzijnd Porto Marie.

Zulks kon men lezen in Amigoe.

Zulks werd ook gerapporteerd bij bevoegde autoriteiten.

Dies kwam uit 't Z. O. Dr. Waterman met amanuensis aangetuft, kort daarop uit 't N. W. onze districtdokter in wagentje met eenige gloednieuwe spaken aangewield, en dit illustre gezelschap begaf zich gewapend met brandschoone flesschen naar de twee verdachte putten, die met wijd open mond raar opkeken over die ongewone belangstelling van heeren met snorren in wit en in khaki.

't Resultaat van 't onderzoek schijnt bevredigend geweest te zijn, want ontelbaar zijn de roestige olieblikken, die nog steeds deinend op negerhoofden droog verdwijnen in — en nat verschijnen — uit 't gangetje achter mijn huis naar de Willibrordusput.

Aan water hebben we hier vooreerst geen gebrek.

Mijn regenbak is vol.

'n Massale bonk van 738,000 liter water.

Heeft iets weg van 'n zwembassin.

Van Kol meende indertijd te moeten boekstaven — waarom weet ik niet — *dat hij gehoord had* (SIC), dat de bouwheer van dien reuzenbak negers voor niets had laten sjouwen, onder belofte later water voor 1 cent per blik te mogen halen.

En nu verkochten ze 't voor 3 centen.

Well, well, maar mag ik hier ook 's eventjes boekstaven, dat voor den drommel dien bak niet voor niets is gebouwd.

Alleen aan werkloon is toen uitbetaald maar eventjes f 2876,31, en dat *heb ik niet gehoord*, maar opgediept uit de onkostenrekening die hier naast me ligt, terwijl 't total amount f 3944,12½ bedroeg.

Dat zijn cijfers die spreken.

Komt daarbij, dat dezelfde man die 't water voor 3 cent verkocht, voor maanden urenlang in de barre zon gestaan heeft, om onder zijn opzicht — op de hoogte gebracht door deskundige Mr. Fauel — en op zijn terrein voor 't volk 'n put te graven, en 'n up to date dam met overlaat, in mekaar te zetten.

Kon 'n kind begrijpen, dat als die opzet succes had, ze 'n waterverkoop gereduceerd zou worden tot 'n reuzen nul.

En 't succes was schitterend.

Zoodat ik maar zeggen wil, dat praatjes te boekstaven, o zoo gemakkelijk is, 'n potloodje, 'n stukje papier, klaar is kees, maar graaf eens 'n put voor 't heil van 't arme volk, dat speel je met geen potloodje klaar. O, zoo!

Nooit gemerkt, dat onze zwarte luyden in veel opzichten akelig conservatief zijn?

Enfin, daar hebben hier ook vele witmenschen last van.

Uit den treure heeft 't in hun groote schelpooren getoeterd: kook je drinkwater!

Als er van stad tot Westpunt 5 huishoudens zijn, waar zulks gebeurt, dan is 't al heel veel, maar die zijn er niet.

Heb geleerd in mijn kortebroekjaren, dat water kookt bij een temperatuur van 100° C.

Heb later in mijn eerste langebroeksjaren geleerd, dat water moet *koken* minstens 15 minuten om alle daarin dartelende en stoeiende microben en baccillen 't levenslicht uit te stoomen.

Nu vraag ik u, hoeveel zouden er op heel Curaçao zijn, die zóó consientieus, den strijd tegen 't baccillentuig aanbinden?

'n Luttel beetje, 'n secure enkelinge in stad, maar bij ons buiten geen een.

't Is treurig, maar waar.

Herinner me, dat de beroemde Albert Vogel, tijdens ze'n hierzijn zoo bang was voor ons Curaçaosch water, dat hij zelfs bij ze 'n tandenpoetserij sodawater gebruikte.

Ik voor mij gebruik 't liever met 'n scheutje Canadian Club, maar afgezien van deez voorkeur, zie ik nog heelemaal niet in, waarom een glas sodawater baccilloos zijn moet.

Dat die stakkers niet kunnen leven in water, zoo rijk aan koolzuur, snap ik, maar om die flesch te openen heb je 'n dopje noodig, *beslist* noodig zeggen ze tegenwoordig. Dat dopje komt in contact met 't sluitballetje, en langs en over dat glazen knikkertje vloeit 't parelend vocht.

In dat dopje schuilt 't venijn.

Daar kunnen bij 't openpoeffen milliarden bacteriën aan 't carousselrijden zijn rondom dat staafje hout in 't centrum, of misschien werd juist op dat oogenblik in cirkelloopgraaf 'n reuzenstrijd geleverd tusschen ettelijke millioenen van dat onguur gespuis.

En men ziet 't gebeuren, dat die geheele jolige of strijdende bende mee naar beneden knikkert, met 'n vaartje 't glas induikelt, en verder door 't keelgat verdwijnt.

Heb ik gelijk of niet?

Ik voor mij, beschouw als quintessence om gezond te blijven in de tropen, niet zoozeer de waterkokerij, als wel 't geregeld zwemmen of baden.

De meeste Curaçaosche buitenlui hebben daaraan een stuk of wat

echtelijke geboorte steeds aankleeft.

Hoe treurig, dat ook andere bladen, zooals het „Prager Tagblatt" en de „Reichenberger Zeitung", met dit gruwelijk pleidooi ten voordeele der buitenechtelijke geboorten instemming betuigden!

Welnu, komt tegen zoo laag neerhalen van het hoogverheven christelijk huwelijks-ideaal niet geheel onze ziel in verzet?

Toen de beroemde kanselredenaar, Pater Bonaventura, eens te Duisburg voor vertegenwoordigers van allerlei godsdienstige richtingen eene rede hield „over den strijd om het kind", riep hij onder luiden bijval van al zijne hoorders met gloeiende verontwaardiging eensklaps uit: „Mijne moeder wil ik niet op ééne lijn zien gesteld met de publieke vrouw!"

Laten ook wij, Roomsche mannen en vrouwen, luide prostesteeren tegen de barre verguizingen van het hoogheilig huwelijk, waarvan wij in onze ernstige tijden getuigen moeten zijn, en laten wij met al de kracht, die in ons leeft, ons daar tegen verzetten!

Kampen wij met hoogen, fieren, doch vooral met nooit bezwijkenden moed, om in de ontredderde maatschappij onzer dagen te handhaven de eenig-ware, eenig-onwankelbare opvattingen des Christendoms omtrent het heilig huwelijk!

Een merkwaardig pleidooi ten voordeele dezer opvattingen vormen juist de hier besproken gruwelvoorstellen der moderne beschaving-zonder-God, zoowel door hun innerlijke voosheid als door hunne schrille tegenstrijdigheid.

Immers, eerst durfde de van God en Christus verdwaalde wereld alle heul en heil verwachten van het onzalig Neo-Malthusianisme, en nu diezelfde wereld — door menschenmoordende oorlogen gestraft — de bittere gevolgen ervaren moet harer boosheid, nu wil zij in starre zelfverblinding noch boete doen, noch haar ongelijk en schuld belijden, doch tracht zich zelf te redden door nieuwe zondenschulden, en bewaarheidt aldus het diep-wijze woord des dichters:

Misdaad zoekt misdaad te baren,
't Kwaad van geslacht tot geslachte
Telkens zich kroost te vergaren.

Arme wereld! Ofschoon zij aan zichzelf zoo bitter ziet vervuld het woord der H. Schrift: „De zonde maakt rampzalig de volkeren", blijft zij moedwillig de oogen sluiten voor het licht, en in plaats van tot Hem te keeren, van wien alleen zij verlossing verhopen mag uit alle ramp en nood, blijft zij in schuldigen waan liever de logenleuzen volgen der profeten van het moderne heidendom.

En toch is op dezen in volle kracht van toepassing het Schriftwoord: „Blinden zijn het en leiders van blinden".

Verscherping der Wet op de Echtbreuk.

De Parijsche correspondent van *De Tijd* schrijft:

Men herinnert zich, dat de jongste kwart-eeuw de huwelijkswetgeving steeds slapper is geworden in Frankrijk. Met de steeds verder ontaardende zedenleer der moderne beschaving hield ook de ontbinding des huwelijks gelijken tred en de wetgever werkte deze ontbinding eer in de hand dan tegen.

Thans moet de wet op de echtbreuk worden verscherpt, en de wetgever wordt door de feiten gedwongen, om de fouten van het verleden te herstellen.

Gedurende de eerste zes oorlogsmaanden zijn geen echtbreuken op de lijst van het Parijsche zedenhof voorgekomen. Daarna echter verschijnen zij meer en meer op de procesrollen en het aantal vrouwen, dat te velde staande mannen ontrouw wordt, klimt. Vergelijkenderwijze was het getal in het midden van het jaar 1915 nog betrekkelijk klein; het steeg echter van maand tot maand met angstwekkende snelheid. Nu, nadat de oorlog ruim 2½ jaar heeft geduurd, is het getal misdrijven tot die hoogte gestegen, dat het maximum-cijfer der echtbreuken, in vredestijd gepleegd, overtroffen wordt.

Of de verscherping der wet het gewenschte gevolg zal hebben, moet nog een open vraag blijven. Gebrek aan zedelijkheidsgevoel laat zich niet licht door vrees voor straf of door openbaarmaking onderdrukken. Ook hier weer zou een nieuwe kerstening des volks meer beteekenen dan de beste wetgeving.

In verband met de hier behandelde stof nog het volgende:

Voor de rechtbank alhier kwam onlangs het volgende geval in behandeling:

Zekere Barrot, die bij de staatsspoor was aangesteld, leefde samen met een collega, een gehuwde vrouw, wier man aan het front staat. Hoe deze schandelijke echtbreuk tot een publieke ergernis werd en tot aanklacht kwam, doet hier niets ter zake, in ieder geval werden beiden door den rechter tot 8 dagen gevangenisstraf veroordeeld.

De aangeklaagden schenen deze straf buitengewoon hoog te vinden; zij herinnerden zich, dat de officieele straf voor echtbreuk tot nog toe slechts 80 francs had bedragen, en protesteerden tegen de veroordeeling. Van de tweede instantie der „chambre correctionelle", die den 14en October j.l. in deze zaak besliste, kregen zij echter het volgende te hooren. Terwijl de advocaat aangedrongen had, om het gevelde oordeel te brengen in verhouding tot de niets beteekenende (?!) schade, die den echtgenoot door deze aangelegenheid was aangedaan, oordeelde de ambtenaar van het O. M. over deze zaak volgenderwijs:

Eerst toen deze schandelijke verhouding groot opzien gebaard had en algemeen als oneerbaar werd gebrandmerkt, hield de directie van de staatsspoor zich met het geval bezig en ontsloeg vrouw Balmat. Barrot de medeplichtige aan de echtbreuk is 27 jaar, gereformeerd en bovendien vrij van militairen dienst. Het was meer dan erg, dat hij zonder eenige bedenking met de vrouw van een soldaat samenwoonde en zich heel veilig scheen te gevoelen, daar de echtgenoot aan het front stond, waar hij voor de edelste zaak zijn leven moest wagen.

De rechtbank op grond hiervan oordeelende, kon zich niet begrijpen, hoe hier van een vermindering der straf sprake kan zijn; integendeel, zij behoorde te worden verhoogd, en daarom werden beide aangeklaagden veroordeeld tot één maand gevangenisstraf!

Suriname.

De bevolking bestond op 31 December 1915 uit 100,245 personen, onder wie 54,762 van het mannelijk geslacht; het aantal Europeanen bedroeg op dit tijdstip 915. Van die Europeanen waren 613 in Nederland geboren.

De bevolking van Paramaribo bestond op 31 Dec. uit 37,085 zielen.

De Bioscoop.
Koloniale Staten.

Van deze gelegenheid werd door sommige leden gebruik gemaakt om het Bestuur in overweging te geven de beperking van de bioscoop-voorstellingen tot 2 malen per week in te trekken. Deze leden meenden dat het aan de kino-bezoekers zelven moest worden overgelaten hoe vaak zij die voorstellingen wilden bezoeken. Het ging huns inziens niet aan het maatschappelijk leven zoo aan banden te leggen als door die beperking geschiedde. De bestuurszorg moest zich niet zoover uitstrekken; de regeling van het leven dient aan de maatschappij zelve te worden overgelaten.

Wat tot de zorg van het Bestuur behoorde was het bevorderen van de opvoeding der bevolking door het daarheen te leiden dat aan het publiek slechts filmen worden vertoond, die daartoe strekken. En na het inzien van eenige leden zou in de richting meer kunnen worden gedaan dan reeds geschiedde. Filmen van instructieven aard zouden in meerdere mate moeten worden vertoond, terwijl filmen als inbrekers en moorddrama's niet moesten worden toegelaten door de politie. Dergelijke filmen zouden een slechten invloed kunnen uitoefenen op het karakter van de Britsch-Indische en Javaansche immigranten.

Vooral bij de bioscoopvoorstellingen in de districten zoude de politie in dit opzicht niet streng genoeg kunnen zijn met 't oog op de plantages, welke ver van de zetel van het centraal gezag af gelegen zijn.

Men wees erop, dat in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, het land bij uitnemendheid van vrijheid van beweging, eene zeer strenge censuur bestaat op de bioscoop.

Daarentegen werd opgemerkt, dat de filmen, die hier in den regel vertoond worden, niet gezegd kunnen worden tot de slechtste te behooren.

Sinds jaren bezoeken Britsch-Indische en Javaansche immigranten geregeld de bioscoopvoorstellingen en is tot nu niets gebleken van een ongunstigen invloed daarvan op hen.

DE OORLOG.

De duikbooten loopen niet zoo hard van stapel, als wel verwacht werd.

Vooreerst stond Duitschland twaalf dagen toe aan neutrale schepen om door de blokkade heen te komen.

Aan Nederland werd de vaart naar Engeland open gelaten en de haven van Vlissingen niet geblokkeerd.

Herhaaldelijk liet Duitschland, op al de protesten der neutralen, weten, dat naar een middel gezocht werd om het gevaar voor de neutrale scheepvaart te verminderen. Met Amerika zou het graag onderhandeld hebben, maar Pres. Wilson wilde daar niets van hooren. Eerst moest worden toegestaan, wat vroeger naar aanleiding van de onderhandelingen omtrent de *Sussex* reeds beloofd was. Hield Duitschland zich niet aan zijn toen gegeven woord, dan behoefde het ook geen nieuwe beloften af te leggen.

Engeland heeft een Kanaal van 300 Mijl opengehouden met gewapende patrouilleschepen, lichte kruisers en visschersbooten. Twee rijen schoorsteenen geven duidelijk op zee den weg aan naar Engeland.

Frankrijk heeft instructies gegeven aan de handelsschepen om zoodra een onderzeeër ontdekt wordt den achtersteven daar naar toe te wenden en aldus de trefkans voor de torpedo te verminderen. In open zee moet het schip zorgen, dat de onderzeeër den stroom tegen krijgt, waardoor de vaarsnelheid vermindert. Zijn ze dicht genoeg bij, dan moeten ze er recht over heen varen, zijn ze ver af, dan moet van af de brug op hen geschoten worden.

Hoeveel onderzeeërs al door de Verbondenen genomen of geramd zijn, werd nog niet bekend, evenmin als het getal getorpedeerde schepen na 13 Februari. In de eerste dagen werden geregeld 10 schepen per dag tot zinken gebracht. 10 Febr. bedroeg hun getal 89, waaronder 21 visschersbooten.

Heel hoog schijnt de duikbootenoorlog niet te worden aangeslagen. Men beschouwt het meer als een middel om vrees aan te jagen, dan dat het veel schade zal veroorzaken.

Duitschland had van zijn aankondiging heel wat anders verwacht, en hoopte zelfs, dat de verscherpte duikbootenoorlog het dichter bij den vrede brengen zou.

Het onmiddelijk gevolg echter was de breuk met de Ver. Staten en later ook met China, dat eveneens de diplomatieke betrekking met Duitschland afbrak.

Geen der Europeesche Neutralen was, gelukkig, zoo dom om ook zulk een stouten zet te doen. In tegendeel werd President Wilson te kennen gegeven, dat deze onvoorzichtig gehandeld had met daartoe aan te sporen. De diplomatieke verwikkeling is voor Duitschland er op verslechterd.

Maar ook Amerika doet niet, wat gevreesd werd.

Feitelijk werden reeds schepen, waarop zich Amerikanen bevonden, zonder waarschuwing getorpedeerd. Toch bleef de oorlog met Amerika uit.

Wacht dat op officieele vaststelling van deze feiten? Of waren die machinisten, ezeldrijvers en koeienwachters geen echte Amerikanen?

De diplomatie is hard aan 't werk en zal het onmogelijke beproeven om verdere uitbreiding van den oorlog te voorkomen, en, zoo mogelijk, den vrede te bewerken. De honger grijpt reeds meer en meer om zich heen, het geld wordt steeds duurder, de mannen zijn al moeilijker te krijgen.

Hier en daar raakt men uitgeput.

Kwam het maar spoedig tot een beslissing.

Toch voorspellen de oorlogsmannen nog minstens een paar jaar van strijd.

Berichten uit de Kolonie.

Komen en gaan.

Woensdagmorgen is de Zeereerw. Heer Pastoor A. Ellis naar Aruba teruggekeerd en Woensdagmiddag Pastoor Verriet van daar hier aangekomen.

We heeten ZEerw. hartelijk welkom en wenschen hem een paar prettige vacantiedagen.

Slecht Nieuws.

Wat een teleurstelling voor Pastoor M. v. d Elsen.

Begin Januari ging ZEerw. naar Den Haag voor de keuring, in de volle overtuiging, dat de Heeren Doktoren hem zouden goedkeuren en toestaan terug te keeren naar zijn geliefd Curaçao; maar de Commissie was van oordeel, dat de Pastoor nog minstens 6 maanden in Nederland moest blijven.

't Spijt ons voor hem en voor ons. Flinke krachten kunnen hier te goed gebruikt worden.

Goed Nieuws.

Z. D. H. Mgr. Vuylsteke heeft besloten den bouw der nieuwe kerk te hervatten. Door bereidwillige hulp van Deskundigen zijn de moeilijkheden opgelost en kan een geregelde voortgang van het werk verwacht worden.

Uniform.

De loodsen zullen voortaan uniform dragen; overdag wit, 's nachts blauw. De loodspet is versierd met kroon en lauwertak.

Quarantaine.

De Kol. Raad heeft verschillende bedenkingen op het nieuwe Ontwerp ter bepaling van quarantaine-maatregelen. Ook wordt den Gouverneur gevraagd om een overzicht van de nieuwe plannen op het gebied van den gezondheidsdienst.

Deensche Antillen.

Op 17 Januari ll. werd de verkoop aan Amerika geteekend. De overdracht moet binnen 90 dagen plaats hebben, zoodra de koopsom van 25 miljoen dollar betaald is.

Tot aan den dag van de overdracht blijft het Bestuur Deensch. Het Amerikaansch Congres zal dan verder beslissen, of het Amerikaansch Bestuur een Burgerlijk Bestuur zal wezen dan wel een Militair, daar de eilanden vooral als vloot-basis gekocht werden.

Het voorstel om deze eilanden naar Admiraal Dewey te noemen, viel op St. Thomas niet in goede aarde.

Men begint daar zoo langzamerhand wat ernstiger te denken aan de gevolgen van het Amerikaansch Bestuur.

18 Januari hield een Amerikaansch eskader van meer dan 40 schepen een demonstratie voor de haven van St. Thomas. Het Admiraalschip was vergezeld van Dreadnoughts, slagschepen, kruisers, torpedo-jagers, en een hospitaalschip.

't Was een indrukwekkend schouwspel.

Komeet.

De Priester-sterrekundige Martin S. Brennan kondigt de komst aan van een reuzenkomeet, zooals nog zelden gezien werd. Zij nadert de zon met een snelheid van 1.134,246 mijl per dag en zal in Juni haar hoogtepunt bereikt hebben. Zichtbaar aan den Noord-Westelijken hemel.

De ster des vredes?

Dankbetuiging.

In dank ontvangen: No. 19 van *America Latina* en een Kalender van *Palatine* Insurance Company, Agenten de Heeren J. & D. Jesurun.

Examen.

De heer Petrus R. Lauffer heeft eergisteren voor den Geneeskundigen Raad alhier, met gunstig gevolg het examen als hulp apotheker afgelegd.

Onze gelukwenschen.

---

broertjes dood.

Dat ze niet vaak zwemmen is te begrijpen, de zee is voor de meesten te ver uit de buurt, maar een flinke douche — ik bedoel een blik water over je bol kantelen — is toch heusch voor velen geen overbodige weelde, vraagt dat maar 's aan mijn neus.

Ging als jongen in de zomermaanden trouw elken dag zwemmen.

Iemand die in Otrabanda trouw de Amigoe leest, kan 't als mijn zwemgenoot getuigen.

Geheel de medicinale wereld was 't toen roerend eens, dat bezweet in 't water springen zoowat gelijk stond met zelfmoord.

Dat namen we zoowat voor kennisgeving aan. Klokslag 12 uur vloog ons zwemclubje, weer of geen weer, langs singel, parkweg, park naar zwemschool, gilden hijgend onze nummers oud brommerig mannetje achter toonbank tegen, grepen zwembroek en handdoek, 't kamertje in, en geen 2 minuten later ploften 'n tiental papnat bezweete rumoerlingen in 't soms ijskoude Maaswater. O gezond, gevaarlijk, kom nou! Kneipp dacht er anders over.

Kan toch maar niet snappen, waarom men hier zoo weinig onder water zit. 't Is, dunkt mij een der nobelste genietingen der tropen, en zoo bitter weinig is er voor noodig.

Water, 'n paar blikken meer dan voldoende, 'n cementen vloertje, en 'n' uitgeholden kalebas, voilà tout!

Dat noemen ze bij onze groote broers in de Oost mandiën.

Hier hebben ze er geen woord voor, maar dat maakt 't niet minder heilzaam en geestverfrisschend.

Let er op, menschen die trouw baden zijn gewoonlijk optimisten en joviale typen.

Ga uw vrienden en uw kennissen maar eens na.

Kwam eens op bezoek op een onzer bovenwindsche eilanden.

Informeerde aanstonds naar badgelegenheid bij mijn gullen gastheer.

Natuurlijk, zoo 'n ding had ie.

Ik er 's middags op af.

't Was, na lang zoeken, 'n afgeschoten hoekje in een der bijgebouwen op 't erf. Je stapte door 't luikenraam, 'n deur was er niet, en daar stond 'n met zink beslagen pakkist half vol met water.

Er boven schommelde aan 'n spijker een met 'n schot hagel doorboord boterblik.

Kan 't primitiever?

En toch kan ik u verzekeren, dat toen ik door de open luiken weer naar buiten sprong, ik me lekker voelde als kip.

Wat zou die uitdrukking toch eigenlijk beteekenen?

Nonsens, dat kippen zich altijd lekker gevoelen.

De mijne moeten nu en dan met petroleum ingesmeerd worden, wat niets is, maar dat ze er dan soms van door gaan naar hun kippenhemel, dat is wel wat.

Dat scheelt me idem zooveel op mijn budget in dees' benarde tijden.

Weet U wat me pyramidaal is tegengevallen?

Je leest dikwijls in Amerikaansche papers over de luxueuse badkamers van de New-Yorksche upper-ten. Heb ze daarom wel eens benijd, want die lui gebruiken om den drommel geen uitgeholden kalebas of 'n doorhageld boterblik.

Goed.

Op reis met monsterschuit „Amsterdam" van New-York naar Rotterdam, waren we met ± 250 Ie klas passagiers, bijna allemaal rijke Yankees. Nu, van al die fabelachtig rijke badkamerbezitters waren er maar 21 — neen 20, want ik was er ook bij — die naam opgaven om 'n bepaald baduur te bespreken, wat 'n conditio sine qua non was.

Dat viel me geweldig tegen, wat niet weg nam, dat ik me 'n eersten swell gevoelde, als Statendamsche bathroomsteward 'n jochie in uniform met polkahaar, me de badkamer binnenboog.

'n Heel andere verschijning dan dat knorrige toonbankmannetje in onze Rotterdamsche zwemschool in de dagen van olim.

Als ik hier hoofd van het geneeskundig departement was, dan zou ik den volken niet verkondigen: kook je drinkwater 15 min. lang, want dat doen ze toch niet, maar over beemd en land zou ik laten weerklinken: Zwem, Baad, Mandie met boterblik of kalebas. 't Kan me niet schelen met wat, als je maar zorgt, dat je elken dag papnat wordt.

Dat is je hygiene!!!

* * *

Seint men me van town: stuur copie!

All right! Weet niks! Waarover?

Pen over 't laatste schot van den 31en Januari l.l.

Nu vraag ik je! Vul nu eens bladen folio over dat chapiter.

Dat gaat immers niet.

Daar moet je bij geweest zijn, om den indruk, de beroering van je binnenste binnenste te kunnen weergeven, in klanken sonoor, blauwgrijs, doezelig zwart.

Maar ik was er niet bij, zat toen tusschen de geiten, cactussen, bokken, negerhutten, dividivi, ezels en wuivende maiskolven in mijn buitenhuis bij 'n weerbarstige petroleumlamp 'n boterhampje te verschalken.

Omdat Curaçao nu al ze 'n kruit verschoten heeft, moet ik Jan Paul dan niet als troubadour voor 't voetlicht treden, om te bezingen in cadansen vol wee en fellen pijnschok de indroeve hymne van „l'Ile de la dernière cartouche?"

Neen, vriende mijn, vraag me desnoods 'n Dithyrambe over een ander onderwerp, en ik ben uw man, maar zoo'n stof, hartdoorpriemend, zenuwscheurend als 't laatste schot van 31 Januari l.l. is me té machtig.

Jan Paul.

San Willibrordo, 14 Febr. 1917.

Phosphaat.

Het Zweedsche stoomschip „Torbjörn" groot netto 2927 M, gezagvoerder C. ISACSON, is te New-Port (Fuikbaai) alhier den 8n. Februari j. l. van St. Vincent (KaapVerdische eilanden) aangekomen, heeft aldaar eene lading van 1 828.800 KG. phosphorsure kalk ingenomen en is, na in de Willemstad te hebben gebunkerd, den 14n. Februari d. a. v. vertrokken met bestemming naar Limham (Zweden).

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven.

Theofil Als, Maria Basó F., Octavio Fleury, Santos Gonsáles, Cornelis Paula [alias] de Windt, Enriqueta Royer, Martis Sille

Aangeteekende stukken: Hermanos Crajanbs, Luis Reyes, Thomas Schoop, Amsterdam (Rebut).

Drukwerken: Octavio Fernandes, Harry Gibson.

Officiëele berichten.

De seiner 3de klasse bij den post voor draadlooze telegrafie alhier P. J. Frigerio is bevorderd tot seiner 2de klasse.

De binnenloods te Maassluis C. Hoek is belast met de waarneming van het ambt van onderhavenmeester en loods op Curaçao.

Aan den onderwijzer 2de klasse aan de Hendrikschool alhier Johannes Scheuerman is tot herstel van gezondheid een jaar verlof naar Nederland verleend.

Aan den 2den Luitenant bij de stedelijke schutterij alhier J. L. [illegible] ontslag als adjudant van den Gouverneur verleend, onder dankbetuiging voor de door hem in die betrekking bewezen diensten; en de 2de Luitenant bij dat korps Edw. L. [illegible] van den Gouverneur.

Aan den kommies 2de klasse der belastingen alhier C. R. Maat is tot verder herstel van gezondheid een maand verlofsverlenging verleend.

Marktbericht van den Curaçaoschen Handelsbond.

Van 16 Febr. 1917.

AARDNOTEN (Pindas) per KG.........	—
ZOUT per vat van 130 K.G........	f 0.80
DIVIDIVI per K.G............	„ 0.07
ORANJESCHILLEN per K.G. 1e kw.	„ 0.60
„ per K.G. 2e kw.	„ 0.40
[illegible] per K.G..................	„ 0.80
GEITENVELLEN per K.G...........	„ 2,20
WOL per K.G..........................	„ 0.15
SCHAPENVELLEN per stuk.........	„ 0.75
BEENDEREN per K.G.................	„ 0.02
RECINUS-ZAAD per K.G..............	„ 0.05
STROOHOEDEN (hipijapa).	
Kwaliteit No, 1..........per dozijn	„ 3.87½
„ „ 1 (gebleekt) „ „	„ 3,50
„ „ 2 „ „	„ 4.50
„ „ 3 „ „	„ 6.12
„ „ 3 „ „	„ 6.80
„ „ 4 „ „	„ 7
„ „ 5 „ „ OLA	„
„ „ 6 „ „	„ 8
„ „ 7 „ „ [illegible]	„ [illegible]
„ „ 8 „ „ OLA	„ 7.20
„ „ 9 „ „	„ 12.50
„ „ 10 „ „ OLA	„
„ „ 11 „ „	„
„ „ 12 „ „ OLA	„
„ „ 13 „ „	„
„ „ 14 „ „ OLA	„
„ „ 15 „ „	„
„ 1 van 25 c.M. of minder	
STROOHOEDEN (latai):	f.
Kwaliteit X per dozijn..................	f1,12½
Kwaliteit XX per dozijn..................	f1,87½

Regenval

gedurende de maand Jan.

[illegible]	[illegible]
Fort Amsterdam	112.7
Westpunt	78.1
Hoffi Abao	110.5
Kl. St. Martha	106 9
Dokterstuin	96.
Plantage Siberië	128.
Cas Chikitoe	112 5
Sta. Maria	94.5
Sta. Rosa	102.
Wilhelmina-tuin	89.2
Plantage Gr. St. Joris	102.5
Beekenburg	105.
Noordkant	90.5

Curaçaosche Almanak.

De lijst ambtenaren en officiëele personen, als aanhangsel van den Curaçaoschen Almanak is weer verschenen. Onontbeerlijk voor de Kantoren.

In dank ontvingen we een presentexemplaar.

Burgerlijke Stand Aruba.

Januari 1917.

Geboorten M. G. 13; V. G. 18.
Totaal 31.
Overlijden M. G. 7; V. G. 4
Totaal 11.
Huwelijken 1.

Pinda's

verzonden in Januari 1917

Naar Suriname K. G. 5,586.
„ Curaçao „ 2,277.

Boonen.

Verzonden 3,590 L. boonen.

Eieren.

Verzonden 21,586 eieren. Geen een maand zooveel.

Scheepvaart Aruba.

Maand Januari 1917.

uitgekl. schepen 40, bruto inh. 3,734
ingekl. „ 33, „ „ 2.765

Posterijen.

De *St. Ct.* van 28 November bevat het volgend besluit:

Art. I.

Artikel 1 van Ons besluit van den 7den Januari 1913 (*Staatsbl.* no. 6), houdende nadere regeling van de porten der brieven en andere stukken, welke rechtstreeks over zee tusschen het Rijk en zijne koloniën en bezittingen in Oost- en West-Indië worden gewisseld, wordt gewijzigd en gelezen, als volgt:

„De brieven en andere hieronder te vermelden stukken, welke rechtstreeks over zee (dat is met de zoo genaamde „zeepost") tusschen het [illegible] en West-Indië worden gewisseld, zijn onderworpen aan het volgende tarief van frankeering:

„1. bij verzending uit Nederland naar Oost- en West-Indië:

„*a.* brieven 5 cent per 20 gram of gedeelte van 20 gram;

„*b.* briefkaarten 3 cent per enkele kaart en 6 cent voor een dubbele kaart, dat is met vooruitbetaald antwoord;

„*c.* gedrukte stukken 1 cent per 50 gram of gedeelte van 50 gram;

„*d.* papieren en bescheiden 1 cent per 50 gram of gedeelte van 50 gram, met toepassing van een minimum van 5 cent voor elk verzending onder een afzonderlijk adres;

„*e.* monsters of stalen van koopwaren 2 cent per 50 gram of gedeelte van 50 gram, met toepassing van een minimum van 5 cent voor elke verzending onder een afzonderlijk adres;

„2. bij verzending uit West-Indië naar Nederland:

„*a.* briefkaarten 2½ cent per enkele kaart en 5 cent voor een dubbele kaart, dat is met vooruitbetaald antwoord;

„*b.* brieven, gedrukte stukken, papieren en bescheiden en monsters of stalen van koopwaren zijn onderworpen aan het tarief, hierboven sub 1*a*, *c*, *d* en *e* genoemd;

„3. bij verzending uit Oost-Indië naar Nederland:

„*a.* brieven 10 cent voor een gewicht tot en met 20 gram en 7½ cent voor elk gewicht van 20 gram of gedeelte van 20 gram boven het eerste gewicht van 20 gram;

„*b.* briefkaarten 5 cent per enkele kaart en 10 cent voor een dubbele kaart, dat is met vooruitbetaald antwoord;

„*c.* gedrukte stukken, papieren en bescheiden en monsters of stalen van koopwaren zijn onderworpen aan het tarief, sub 1*c*, *d* en *e* genoemd."

„Bijeenvoeging van gedrukte stukken, papieren en bescheiden en monsters of stalen van koopwaren in ééne zending is geoorloofd. Het port wordt alsdan berekend naar 1 cent voor elk gewicht van 50 gram of gedeelte van 50 gram, met dien verstande nochthans, dat, als de zending monsters of stalen van koopwaren bevat, voor die monsters of stalen 2 cent per 50 gram of gedeelte van 50 gram is te voldoen. Het minimum port van 5 cent is op elke zending van toepassing."

Art. II.

In de artikelen 2 en 3 van voormeld besluit wordt in de plaats van: „artikel 1, sub 1*a* en *b*", „artikel 1, sub 2*a* en *b*", en „sub 2*a* van artikel 1", gelezen, respectievelijk: „artikel 1, sub 2*b* en *a*", „artikel 1 sub 3*a* en *b*" en sub 3*a* van artikel 1".

Art. III.

Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant* waarin het is geplaatst.

Scheepsberichten.

(OFFICIEEL).

Gedurende de maand Januari zijn

Binnengekomen. VAN		Uitgezeild. NAAR	
Aruba	28	Aruba	27
Barahona	1	Azua	1
Bonaire	36	Barbados	1
Bov eilanden	1	Barahona	8
Cumarebo	1	Bov; eilanden	2
Gulfport U. S. A.	1	Bonaire	37
La Vela de Coro	9	La Guaira	1
Maracaibo	10	La Vela de Coro	12
Norfolk U S .A.	1	Maracaibo	11
Pto. Cabello	2	Pto. Cabello	7
Rio Hacha	3	Rio Hacha	1
San Juan	4	Rio de Janeiro	1
Sto Domingo	2	San Juan	1
Zee	2	Sto Domingo	2
total	101	total	107

Het nieuwe jaar begint niet ongunstig, ofschoon 't aantal binnengeloopen zeilschepen maar 1 boven de 100 bedraagt is toch de inhoud merkelijk [illegible] 108 en 110 schepen. De reden is het binnenloopen van eenkele grootere Brikken o. a. Ramona (Brazilië) Baxter (Amerika). 't Schijnt dat men in den oorlog, geen stoomschepen meer kan charteren voor kolen en hout. Vandaar dat die artikelen sinds eenigen tijd per zeilschip hier aankomen.

Nederland.

De Belgische annexatie-plannen.

In de pers hebben in den laatsten tijd verscheidene berichten de ronde gedaan over ware of vermeende annexatie-plannen van de zijde van België ten opzichte van Zeeuwsch-Vlaanderen, welke berichten wel zijn weersproken, doch niet afdoende genoeg om ten deze alle ongerustheid weg te nemen. In verband met een en ander is het volgende van belang.

Door Fransch-Belgisch kapitaal zijn in de laatste 10 jaren in Zeeuwsch-Vlaanderen zeer belangrijke moderne ingerichte industriëele ondernemingen in het leven geroepen, bijzonderlijk langs het kanaal Gent-Terneuzen. Vlak bij de Nederlandsche grens bijv. staat langs het kanaal een der grootste superphosphaatfabrieken van Europa, met moderne luchttransportbanen, machtige elevators en scheepskranen. In deze onderneming alleen, welke tegen de Nederlandsche grens is aangebouwd, zijn verscheidene millioenen aan Fransch en Belgisch kapitaal gestoken.

Groote zeeschepen kunnen voor de laad- en losplaatsen der fabriek tot dicht bij Sas van Gent ankeren; de omstandigheden zijn daar gunstiger dan voor Antwerpen, omdat de afstand naar de zee maar een derde bedraagt van dien tusschen de zee en laatstgenoemde plaats. De vaart op het kanaal is vrij. Op de spoorwegen zijn dezelfde tarieven en gelijke voorwaarden toegelaten als op die van Antwerpen. Terneuzen en Sas van Gent zouden derhalve de [illegible] laad- en opslagplaatsen [illegible] Vlaanderen en N. Frankrijk.

De Belgische regeering moet haar vertegenwoordigers in Nederland een crediet hebben toegestaan tot elk bedrag om nabij de Schelde aan het Kanaal van Terneuzen een scheepswerf op te richten. De materialen daarvoor zou Engeland leveren evenals de kolen. De schepen zouden dan voorloopig voor Engeland bestemd zijn. Het werk zou in hoofdzaak geschieden door een groot aantal Belgische geïnterneerden.

Een en ander werpt een bijzonder licht op de waarde die deze weg naar de Noordzee voor België en ook voor Frankrijk moet hebben, weshalve het niet van belang ontbloot schijnt een oogje in het zeil te houden.

De gang van zaken na de Grondwetsherziening.

Het Kamerlid mr. Limburg deed een goed werk door in de „Vrijzinnig-democraat" een schets te geven van hetgeen staat te geschieden:

„Wanneer de behandeling der thans aanhangige wetsontwerpen tot herziening der Grondwet in de beide Kamers der Staten-Generaal met de aanneming daarvan zal zijn geëindigd, moet plaats hebben de zoogenaamde „tweede lezing". De aangenomen wetsontwerpen, waarin staat, dat er grond bestaat de herziening in overweging te nemen, worden als wetten afgekondigd, en daarop worden de beide Kamers ontbonden (aldus artikel 195 der Grondwet).

De nieuwe Kamers hebben dan opnieuw de voorstellen te overwegen. Recht van amendement hebben zij daarbij niet. De voorstellen moeten in elk der Kamers tweederden der uitgebrachte stemmen halen. Eerst dan is de herziening tot stand gekomen, en worden de veranderingen, zooals artikel 197 der Grondwet zegt, „plechtig afgekondigd en bij de Grondwet gevoegd".

Er wordt algemeen op gerekend, dat de verkiezingen, die tengevolge van de aanstaande ontbinding zullen plaats moeten hebben, samen zullen vallen met de gewone periodieke verkiezingen der Tweede Kamer in 1917. Op tweeërlei wijze wordt de regeering daarbij in haar vrijheid van beweging begrensd, vooreerst door de bestaande kieswet, in de tweede plaats door de Grondwet.

De kieswet bepaalt in art. 129, dat de gewone tijd „ter verkiezing" (d. i. dus de candidaatstelling) is de eerste Dinsdag in de maand Juni, terwijl de stemming eenerzijds niet plaats heeft vóór den 10den Juni, anderzijds binnen 14 dagen na de candidaatstelling. (Art. 131 en 133 der Kieswet).

De Grondwet bepaalt in artikel 73, dat, het besluit, waarbij de ontbinding wordt uitgesproken, tevens inhoudt den last tot het verkiezen van nieuwe Kamers binnen veertien dagen.

De eerste Dinsdag van Juni 1917 is de 5e Juni. Op dien dag moet dus de candidaatstelling voor de nieuwe Tweede Kamer plaats hebben. Neemt men aan, dat de regeering de Kroon zal adviseeren het besluit tot ontbinding met het oog op de werkzaamheden der Kamers zoo laat mogelijk te nemen, dan zal —daar er toch eenige speelruimte moet zijn tusschen de ontbinding en de verkiezing, waarbij het land geraadpleegd wordt over de aangenomen Grondwetsherzienig — de ontbinding niet heel veel later kunnen worden uitgesproken dan ongeveer 25 Mei. De sluiting der zitting (zie artikel 104 der Grondwet) zou dan kunnen plaats hebben op Zaterdag 26 Mei en de verkiezingen met stemming en herstemming verloopen dan regelmatig volgens de bepalingen der kieswet, zooals zij bij de periodieke aftreding der Kamer plaats hebben.

De Grondwet eischt een samenkomen van de nieuwe Kamers binnen twee maanden na het ontbindingsbesluit. Wordt dus de ontbinding uitgesproken in het eind van Mei 1917, dan moeten de nieuwe Kamers op het laatst samenkomen einde Juli. Gaan zij dan onmiddellijk tot behandeling der Grondwet in tweede lezing over, dan kan deze nog vóór de sluiting der nieuwe zitting op den tweeden Zaterdag in September, haar beslag hebben gekregen. In 1887 kwamen de wetsontwerpen tot Grondwetsherziening voor tweede lezing op 22 September bij de Tweede Kamer in; zij werden daar op 12, 13 en 14 October aangenomen. De Eerste Kamer volgde op 5 November en de wetten stonden den 6den November in het Staatsblad.

De nieuwe Kamers zullen een zeer tijdelijk bestaan hebben. Evenals in 1848 en in 1887 is het kiesrecht een hoofdbestanddeel der Grondwetsherziening. Thans zal zelfs een geheel nieuw stelsel, dat der evenredige vertegenwoordiging, zijn intrede doen. Dit eischt voorbereiding en bij het administratief gezag en bij de politieke partijen. De regeering heeft dan ook terecht in art. XI der Additioneele Artikelen haar oorspronkelijk voorstel om de nieuwe Kamers volgens evenredig Kiesrecht reeds te doen kiezen binnen 4 maanden na de afkondiging der Grondwet veranderd in dier voege, dat daarvoor een jaar tijd is na die afkondiging.

Bebalve, dat, gelijk gezegd, een jaar van voorbereiding gewenscht zal zijn, èn voor de administratieve (reeds de samenstelling der kiezerslijsten kost eenige maanden) èn voor de politieke partijen, is er nog een reden om eerst in den zomer van 1918 de verkiezingen te houden. Het is omdat men anders het leven van de Kamer, die voor het eerst volgens evenredig kiesrecht zal gekozen worden, zou verkorten. Men pleegt in de praktijk van ons staatsrecht het leven der Kamers te rekenen bij zittingsjaren. Toen bij Koninklijk Besluit van 4 Febr. 1888, met het oog op het nieuwe kiesrecht, de Kamers weer werden ontbonden, en de nieuwe Kamer werd bijeengeroepen op 1 Mei 1888, gold de duur van 1 Mei tot den 3den Dinsdag van September 1888, voor één zittingsjaar, en moest de Kamer reeds in 1891 aftreden. Toen de discussiën over de kieswet Tak van Poortvliet in 1894 leidden tot de ontbinding van 20 Maart en de nieuwe Kamer werd bijeengeroepen op 9 Mei, liep de zittingsduur dier Kamer reeds in 1897 af, omdat de tijd van 9 Mei 1894 tot den 3en

Burgerlijke stand.

Opgaaf van het aantal geboorten, sterfgevallen en huwelijken, welke hebben plaats gehad gedurende de maand Jan. 1917.

	Geboorten. M. gesl.	Vr. gesl.	in echt	b. echt	Overleden M. gesl.	Vr. gesl.	Aangegeven. Levenl. in echt	b. echt	H.
Stadedistrict	20	21	11	31	13	14	0	2	4
2e. district	5	5	7	3	8	4	1	1	3
3e. district	9	9	11	7	4	7	0	0	0
4e. district	3	6	3	6	1	1	0	0	0
5e. district	10	7	11	6	7	1	0	0	1
Totaal	47	49	43	41	33	27	1	3	8

Dinsdag van September 1894 voor een zittingsjaar telde.

Wil men dus zorgen, dat de Kamer, die voor het eerst door het evenredig kiesrecht in het leven wordt geroepen, haar vierjarige zittingsperiode heeft, dan moet zij eerst bijeenkomen op den derden Dinsdag van September 1918. En hiervoor is te meer aanleiding, omdat, gelijk hierboven reeds werd gezegd, èn voor de administratieve voorbereiding èn voor organisatie der politieke partijen eenige speelruimte wenschelijk is.

De vraag zou kunnen worden gesteld, of in die laatste berekeningen geen politiek schuilt. Recht duidelijk is nog niet, waarom een jaar zou moeten verloopen vóór die nieuwe verkiezingen. Als er de wil is, kan men wel eer klaar komen.

Buitenland.

Ver. Staten en Mexico.

Naar uit Washington wordt gemeld zal President Wilson na afloop van de samenkomst der Vereenigde Amerikaansch-Mexicaansche Commissie te New York een besluit uitvaardigen, dat Generaal Pershing met zijne troepen uit Mexico terugroept en dat Ambassadeur Fletcher naar Mexico City zendt als vertegenwoordiger van de Amerikaansche regeering.

Men beweert dat de president tot het terugroepen der expeditie-troepen heeft besloten, niet om Carranza te believen, die in geen enkel opzicht voldaan heeft aan billijke voorwaarden, maar omdat Pershing's positie allesbehalve gunstig is voor het oogenblik uit een strategisch oogpunt en omdat zijne troepen beter aan de grenzen kunnen worden gebruikt.

Uit Chihuahua City wordt bericht van de nederlaag eener Villa-kolonne, 40 mijlen ten noorden van Parral, bij Pilar de Concho, waarbij vele gevangenen werden gemaakt.

Van El Paso komt de tijding dat vluchtelingen, uit Torreon hadden verhaald van het ophangen van Generaal Herrera aan een telegraafpaal door Villistas, met pakjes Carranza muntbiljetten in zijn handen, en een portret van Carranza hangende aan zijn lijf.

Een Amerikaansch Sergeant, George F Miller, van Comp. A., van het 9de infanterie regiment, werd vermoord gevonden op Mexicaansch grondgebied bij de Rio Grande.

Er blijft nog altijd vrees bestaan bij sommige regeerings-ambtenaren dat Villa na het a.s vertrek van Pershing's troepen ook de streek door de expeditionaire macht in bedwang gehouden, zal afloopen en in bezit nemen.

Voorts wordt nog aan Villa toegeschreven het plan om de grenshaven van Ojinaga, Chihuahua, tegenover Presidio, Texas, te overvallen en in bezit te nemen.

Door leden van Villa's „Junta" (Raad, Legerbestuur of Commissie), werd in El Paso bekend gemaakt dat Villa aan President Wilson een brief had geschreven, met verzoek hem te willen mededeelen, of hij, Villa, al of niet zou worden erkend door de Amerikaansche regeering, als hij erin slaagde Noord Mexico onder zijne heerschappij te krijgen, en daar een voorloopige regeering te vestigen.

Nader wordt bericht dat de regeering bezig is plannen te maken voor eene zoo spoedig mogelijk terugroepen uit Mexico, en de demobilisatie van de Nationale Garde. Misschien geschiedt dit reeds deze week.

De Volksstem.

Oostenrijk-Hongarije onder Keizer Frans Jozef.

In de tijdsruimte van 68 jaren, die den regeertijd van keizer Frans Jozef omspande, heeft de staathuishoudkunde der monarchie een buitengewone ontwikkeling gehad. Het begin was eng, formeel, patriarchaal.

Van een industrie kon, toen Frans Jozef de regeering aanvaardde, niet worden gesproken, de bodemopbrengst bleef, geen wonder bij de primitieve cultuurmethode, binnen enge grenzen. Tot de groote schatten in den bodem verborgen, was de toegang nog bijna niet ontsloten, het verkeerswezen en het crediet beteekenden nog heel weinig. De bevolking der monarchie is sedert van ongeveer 35 tot ongeveer 52 millioen inwoners gestegen, hoewel door den afstand van Venetië en Lombardije 5 millioen inwoners voor het Rijk verloren gingen.

Met de ontlasting van den grond begon de regeeringsperiode van keizer Frans Jozef, met het verbruik, dat steeg door de toeneming der bevolking en de zich vergrootende welvaart ging voornamelijk in de Oostenrijksche rijkshelft, een groote toeneming van de opbrengst van den landbouw gepaard. De jaarlijksche graanoogst steeg door de voortdurende toeneming van het beteeld oppervlak en meer nog door een rationeele bewerking van den bodem van 80 tot 140 millioen H.L

De toenemende vraag voor eigen behoefte was oorzaak, dat de korenuitvoer voortdurend afnam, de behoefte aan broodkoren kan de monarchie niet meer dekken uit de eigen oogsten. Oostenrijk in het bijzonder is uit een landbouwstaat een industrieland geworden.

Toen Frans Jozef de regeering aanvaardde beliep de steenkolenproductie slechts 10 millioen, de bruinkolenproductie weinig meer dan 10 millioen centenaars. Sedert is de productie gestegen tot 160 en 320 millioen centenaars.

De meeste groote industrieën zijn eerst gedurende de regeering van Frans Jozef ontstaan, de oude kleine bedrijven werden reusachtige ondernemingen.

De suikerindustrie produceert thans 19 millioen centenaars, het aantal katoenspindels is van 900.000 tot ongeveer 9 millioen gestegen, het katoenverbruik van 23 Kg. tot het tienvoud daarvan. Er is geen tak van industrie bijna, die men in Oostenrijk niet vindt, terwijl aan het begin der regeeringsperiode van Frans Jozef er eerst een rudimentaire nijverheid was.

In 1848 was het spoorwegnet der monarchie nauwelijks 1000 K.M. lang, bij Praag en bij Brünn hielden de lijnen in noordelijke richting gaande op, die naar het Zuiden in Gilli. Nu hebben de Oostenrijksche spoorwegen een lengte van 23.400 K.M., de Hongaarsche van 21 800 K.M., in beide landen zijn die met enkele uitzonderingen aaneengesloten tot één staatsspoorwegnet. De zee- en riviervaart steeg naar rato Het verkeer van Triest verzesvoudigde zich, dat van Fiume is thans 25 maal zoo groot als in 1848.

Toen Frans Jozef de regeering aanvaardde bestonden er behalve de nationale bank slechts één bank en slechts 15 spaarbanken met een totaal van 64 millioen kronen aan ingelegde gelden. Nu hebben in Oostenrijk 700 spaarbanken 8 milliard in beheer, daarnaast komen 9000 credietvereenigingen met 2 milliard kronen ingelegde gelden.

In Hongarije is het aantal spaarbanken meer dan 2000 met meer dan 5 milliard kronen ingelegde gelden, het aantal credietvereenigingen meer dan 3000.

Aan vennootschappen op aandeelen bestonden in 1848 behalve twee banken, drie spoorwegmaatschappijen en 18 industrieele ondernemingen. Eind 1913 bestonden in Oostenrijk (zonder de spoorwegen) 882 maatschappijen met 4.3 milliard kapitaal, in Hongarije 2053 maatschappijen met 2.12 milliard.

En wat den Staat betreft, de rekening der staathuishouding die in 1848 300 millioen bedroeg was in het laatste vredesjaar 5700 millioen, gedekt door de gewone inkomsten van den Staat.

De kroning van koning Carl tot koning van Hongarije, heeft 30 December plaats gehad.

Over den Oostenrijkschen monarch wordt nog geschreven:

Bij Grodek drongen de troepen van generaal Boroevic overwinnend voorwaarts naar Lemberg Een algemeene aanval zou den volgenden dag plaats vinden. Daar suist een grijze auto door de platgebrande dorpen naar het front. Een jonge kolonel, Carl Frans Jozef ging voor de eerste maal den veldslag in. Bij Grodek kreeg hij den vuurdoop.

Later was hij ook aan de andere fronten. In de Bekowina en aan den oever van de Nida bij de Doenajetz, in Zevenburgen en in Tirol was hij onder degenen, die strijden voor de Donaumonarchie. Hij kent de moerassen van Wolhynië en de steppen van Galicië en hij vertoefde vele weken in de Hongaarsche Karpathen.

Aan het Italiaansche front moest hij om in de voorste loopgraven te komen, steile rotsen beklimmen en gevaarlijke opwindende wegen gaan. Men verzocht hem zich in acht te nemen, maar hij wilde zich zelf niet besparen wat van elk der soldaten moet worden gevraagd.

Van een kalen rotstop heeft hij een stormaanval zijner Hongaarsche soldaten aanschouwd. Hij nam van den Hinterjoch twee bouquetjes gentiaan en edelweiss mee naar Weenen, het eene was voor den ouden Keizer, het andere voor zijn gemalin, aartshertogin Zita.

In de Boekowina schreiden de vrouwen ontroerd, toen hij ze troostte in haar moedertaal.

In de oorlogsperioden, die minder rijk waren aan gebeurtenissen, leefde hij in het hoofdkwartier van aartshertog Friedrich, daar werkte hij met den aartshertog en Conrad von Hötzendorf aan de oorloge plannen.

Te velde leefde hij zeer eenvoudig. De glans van het Weensche hof zond zijn stralen niet uit tot aan het front. Het eenige onderscheid tusschen zijn kwartier en dat der andere stafofficieren was, dat hij bediend werd door lakeien en niet door oppassers De vleeschlooze dagen hield hij even goed als zijn soldaten.

Hij leefde vele weken afwisselend in verlaten Galicische dorpen en barakken, dan weer in den trein (waar de verwarming menigmaal haperde, zoodat de aanstaande keizer alleen in plaids gehuld aan 't werk kon blijven) en reisde heel wat malen op en neer om rapport uit te brengen aan den Keizer. Daar tusschendoor bracht hij bezoeken aan hospitalen aan het front inspecteerde troepen, deelde onderscheidingen uit, bezocht waarnemingsposten der artillerie.

Overal, waar zijn bezoek werd aangekondigd, kwam er het verzoek bij: geen bijzonder eerbetoon, geen toebereidselen, hij wilde zooveel mogelijk het eenvoudige leven van zijn soldaten deelen

Hij kent de menschen, die nu als soldaten strijden voor zijn land. Hij kent hun smart en hun hoop. Hij zag, welke offers de oorlog eischt, hij zag het ongeluk en de wonden, door den oorlog veroorzaakt. De regels in zijn manifest over zijn vredesverlangen kwamen uit een meevoelend hart.

Bij zijn jongste reis aan het front was hij in Transsilvantie. Zijn gemalin bezocht hem daar en zij bereisden in automobielen het bevrijde Zevenburgen. Zij reisden niet officieël, bezochten de dorpen, waar de nood het hoogst was, spraken troostend met de boeren en verschaften hulp, waar die het meest noodig was. Men vertelt in Hongarije vele kleine anecdoten van deze reis, hartverwarmende, kleine tooneelen die zich afspeelden tusschen den jongen officier, welks rang en waardigheid aan lang niet alle toegesprokenen bekend waren. Een oud vrouwtje klaagde, dat zij haar eenigen zoon aan het front in een jaar niet had gezien, want de eenige maal, dat hij verlof had gehad, was juist de paniek in Zevenburgen uitgebroken en hij was te vergeefs rondgereisd om zijn moeder te vinden in den chaos, en treurig was hij teruggekeerd naar het front. De officier nam deel aan haar smart, noteerde naam en regiment van den soldaat. Hoe groot was de verbazing van het oudje, toen na enkele dagen haar zoon bij haar was en twee weken kon blijven. Haar zegen begeleidt den man, van wien ze eerst vernam, dat hij de aanstaande Keizer was, wien nu de zorg voor het land op de schouders is geladen.

De troonopvolger hield er niet van, dat de pers zich veel met hem en zijn werk in den oorlog bemoeide. Hij was herhaaldelijk in het oorlogskwartier, sprak er veel met de journalisten, voor wier verantwoordelijk werk hij veel begrip toonde, en dan vroeg hij hen niet over hem te schrijven, als het te vermijden was.

HAVEN-NIEUWS

VAN 10 FEBR. – 24 FEBR.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Grove	S Knudsen	11 Febr	New York	11 Febr	Maracaibo
Merida	A Johanson	12 „	Maracaibo	12 Jan	La Guayra
Merida	A Johanson	14 „	La Guayra	15 „	Maracaibo
Philadelphia	G W Goodman	15 „	New York	15 „	La Guayra
Grove	S Knudsen	16 „	Maracaibo	16 „	New York
Maracaibo	P W Jonhson	20 „	New York	20 „	New York
Oranje Nassau	G D Nieman	8 „	Tucacas	8 „	New York
Philadelphia	G w Goodman	21 „	La Guayra	21 „	New York
Merida	A Johanson	21 „	Maracaibo	22 „	Maracaibo
Zulia	S S Morris	24 „	New York	24 „	Maracaibo
Commewijne	Wagenmaker	25 „	Maracaibo	26 „	Tucacas
Manuel Calvo	J Sisa	16 Febr	Colón	17 Febr	Barcelona
Torbjorn	C Isacson	12 „	New Port	14 „	Limham

Schoeners	Aankomst	van	Schoeners	Vertrek	naar
Carolina D	10 Febr	Azua	*Victoria V*	10 Febr	Vela de Coro
Refugio H	10 „	Aruba	*Meteor*	9 „	Maracaibo
Sirena H	10 „	Pto Cabello	*Refugio*	10 „	Aruba
Lady C	11 „	La Guayra	*Lady C*	12 „	Aruba
Altagracia D	12 „	S J d P Rico	*Ariminta*	13 „	Pto Cabello
Gacela H	13 „	Maracaribo	*Frieda*	14 „	Maracaibo
Silfide H	13 „	Pto Cabello	*Silfide*	14 „	Pto Gabello
Viuda Alegre	14 „	Barahona	*9 de Abril*	14 „	Maracaibo
Refugio H	14 „	Aruba	*Refugio H*	16 „	Aruba
Victoria V	14 „	Vela deCoro	*Viuda Alegre*	17 „	Sto Domingo
Vesta H	15 „	Bonaire	*Sirena H*	17 „	Maracaibo
Diana V	15 „	Vela deCoro			
Maria H	15 „	Maracaibo			
Estelle H	17 „	Isl Barlov			

19 Febr. wordt alhier 't Ned. S. S. ADONIS verwacht komende van New-York. 20 Febr. vertrekt 't naar Suriname via Venezuela.